

139/53/06

Puolustusministeriö
Puolustusvoimat

16.5.2007

PUOLUSTUSVOIMIEN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2006

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa Puolustusvoimien tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2006 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä puolustusministeriölle että Puolustusvoimille.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Puolustusvoimien tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja tuloksellisuuden laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen ovat suorittaneet ylitarkastaja Pekka Luosujärvi, ylitarkastaja, JHTT Jaakko Eskola, ylitarkastaja Jani Leinonen ja ylitarkastaja Petri Nurmi. Tarkastusta on valvonut tarkastuspäällikkö Hannu Taunula.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olenmaisilta osin oikein.

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

► Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki ► Käyntiosoite: Annankatu 44, 00100 Helsinki
► Puhelin: (09) 4321 ► Faksi: (09) 432 5820

Talousarvion toteutumalaskelman tarkastuksessa on havaittu, että Puolustusvoimat on kirjannut talousarvion vastaisesti viivästyssakkotuloja yhteensä noin 9 000 euroa bruttobudjetoidulle talousarviomomentille 27.30.22 (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot). Nettoutetut tulot tulee peruuttaa vastaavasta varainhoitovuodelle 2007 siirtyneestä määrärahasta.

Puolustusvoimat on saanut varainhoitovuoden 2006 aikana 0,3 miljoonaa euroa lahjoituksia, jotka on käsitelty ainoastaan liikekirjanpidossa. Saadut lahjoitukset ja niiden käyttö tulee käsitellä käytön mukaan myös talousarviokirjanpidossa. Asiasta on huomautettu myös varainhoitovuodelta 2005 annetussa tilintarkastuskertomuksessa.

Bruttobudjetoidulle momentille 27.10.16 (Puolustusmateriaalihankinnat, siirretty määräraha vuoden 2004 ja vuoden 2005 talousarviossa) on varainhoitovuosina 2004 – 2005 tuloutettu talousarvion vastaisesti sopimussakkoja yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Varainhoitovuosilta annetuissa tilintarkastuskertomuksissa on huomautettu asiasta ja todettu, että Puolustusvoimien tulee peruuttaa tuloksi kirjatut erät vastaavista siirretyistä määrärahoista. Puolustusvoimat ei ole kirjannut peruutuksia.

Talousarvion toteutumalaskelman yhteydessä esitettyä laskelmaa valtuuksista ja niiden käytöstä ei valtuuskirjanpidon puutteiden vuoksi voi pitää luotettavana.

Talousarvion toteutumalaskelman yhteydessä esitettävien talousarviomomentin 27.10.16 (Puolustusmateriaalihankinnat) valtuuksien käyttöä ja käytöstä aiheutuvia menoja koskevien tietojen tarkastuksessa on havaittu, että Puolustusvoimat on vuonna 2006 käyttänyt valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaisesti aikaisemman vuoden talousarviossa myönnettyä valtuutta, joka ei ollut käytettävissä vuonna 2006. Tarkastuksessa tällaista valtuuden käyttöä on havaittu yhteensä 11,1 miljoonaa euroa. Valtuuksista esitettyihin tietoihin sisältyy lisäksi yhteensä 5,2 miljoonaa euroa sellaista valtuuden käyttöä, joka ei valtuuden käyttöä varmentavan sopimuksen osalta vastaa valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n periaatteita.

Puolustusvoimien taseessa esitettyihin vaihto-omaisuustietoihin ja tuotto- ja kululaskelmassa esitettyyn vaihto-omaisuuden muutokseen sisältyy omaisuuden arvostamisesta aiheutuvaa olennaista epävarmuutta. Asiasta on huomautettu myös varainhoitovuodelta 2005 annetussa tilintarkastuskertomuksessa.

Puolustusvoimien maanpuolustuskalustosta maksettujen ennakkomaksujen tase-erää ei voida pitää luotettavana. Asiasta on huomautettu myös varainhoitovuodelta 2005 annetussa tilintarkastuskertomuksessa.

Tase-erittelyt eivät varmenna tilinpäätöksen oikeellisuutta valtion talousarviosta annetun asetuksen 64 §:n tarkoittamalla tavalla.

Tilinpäätöslaskelmat on muilta osin laadittu säännösten mukaisesti.

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitettävät tiedot on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla lukuun ottamatta liitettä 14 (Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat), joka ei sisällä kaikkia Puolustusvoimien hallinnassa olevia taseeseen sisältyttäviä rahastoituja varoja.

Tilinpäätösanalyysi on esitetty valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaisesti.

Tuloksellisuuden kuvaus

Toiminnallista tehokkuutta koskevien tietojen sisältöä ja esittämistapaa ja niiden perustana olevaa laskentatointia on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot.

Tuotosta ja laadunhallintaa koskevien tietojen osalta on tarkastettu, onko suoritteiden määrästä ja julkishyödykkeistä esitetty olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot.

Toiminnallista tehokkuutta kuvaavina tietoina on esitetty maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat sekä sanallisia kuvauksia kehittämisohjelmista, tulosalueittaisia menopohjaisia toteutumalukuja ja niistä johdettuja taloudellisuustietoja. Lisäksi on esitetty tuottavuutta kuvaavia tunnuslukuja varainhoitovuodelta 2006.

Puolustusvoimien maksullisen toiminnan tuotot olivat 9,7 miljoonaa euroa ja hintatuetun maksullisen toiminnan hintatuki 0,3 miljoonaa euroa. Yhteisrahoitteen toiminnan tuotot Puolustusvoimien kirjanpidon mukaan olivat 3,2 milj. euroa.

Koska maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmien laatimiseen sisältyy laadintaprosessista ja työkustannusten kohdentamisesta aiheutuvaa olennaista arvionvaraisuutta, ei maksullisesta toiminnasta ja sen vuosituloksesta esitettyjä tietoja voida pitää oikeina ja riittävinä.

Koska Puolustusvoimien toimintakertomuksessa on muina toiminnallista tehokkuutta kuvaavina tietoina esitetty kustannustietojen sijasta menopohjaisia tietoja ja laskelmiin liittyy olennaista arvionvaraisuutta eikä yhteisrahoitteen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ole esitetty, ei muita toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja voida pitää oikeina ja riittävinä.

Tuotoksesta ja laadunhallinnasta esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyyssissä ja tarkastettu kirjanpidon, valtuuskirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen sekä hankintatoimen, palkkahallinnon ja omaisuuden hallinnan tarkastusten yhteydessä.

Talousarvion toteutumalaskelman yhteydessä esitettyjä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen liittyviä puutteita on pidettävä sisäisen valvonnan puutteina, joiden johdosta Puolustusvoimien tulee ryhtyä toimenpiteisiin.

Valtuuskirjanpidon järjestämisessä ja hoitamisessa noudatetut periaatteet eivät vastaa valtion talousarviosta annetun asetuksen 54 a §:n säännöksiä. Tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämisessä esiin tulleita puutteita on pidettävä myös sisäisen valvonnan puutteina. Puolustusvoimien tulee ryhtyä toimenpiteisiin valtuuskirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen kehittämiseksi.

Puolustusvoimien palkkahallinnon sisäisessä valvonnassa ja Puolustusvoimien taloushallinnon tietojärjestelmän sisäisen valvonnan järjestelyissä havaittiin puutteita, joiden johdosta Puolustusvoimat on osin ryhtynyt toimenpiteisiin.

Puolustusvoimien omaisuuden hallinnan tarkastuksessa on lähinnä organisaatiomuutoksiin ja käyttöomaisuuden valvontaan sekä pienhankintojen käsittelyyn liittyen tullut esiin puutteita, joiden osalta Puolustusvoimien on syytä ryhtyä toimenpiteisiin.

Tilinpäätökseen sisältyvän sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman sisältöön ja valmisteluun tulee kiinnittää huomiota.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta bruttobudjetoidulle talousarvionmomentille 27.30.22 (Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot) talousarvion vastaisesti nettoutettuja tuloja (noin 9 000 euroa), valtion talousarviosta annetun lain 10 §:n vastaista valtuuden käyttöä (noin 16,3 miljoonaa euroa) talousarvionmomentilla 27.10.16 (Puolustusmateriaalihankinnat), valtion talousarviosta annetun asetuksen 54 a §:n edellyttämän valtuuskirjanpidon järjestämistä sekä valtion talousarviosta annetun lain 15 §:n 2 momentin edellyttämää maksullisen toiminnan kannattavuuden seuranta ja vuosituloksen esittämistä ja lain 16 §:n edellyttämää tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämistä.

**ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALouden TAR-
KASTUSVIRASTOLLE**

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Puolustusvoimien tulee ilmoittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle 15.8.2007 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt valtuuskirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämiseksi valtion talousarviosta annetun lain edellyttämällä tavalla.

Ylijohtaja

Marjatta Kimmonen

Ylitarkastaja

Pekka Luosujärvi

TIEDOKSI

Valtiontilintarkastajien kanslia
Valtiovarainministeriö
Valtiovarain controller -toiminto
Puolustusministeriön kirjaamo
Puolustusministeriön kansliapäällikkö
Puolustusvoimain komentaja
Valtiokonttori